

במדינה

(המשך מעמוד 7)

במיגור רגיש ביותר של הזירה הבינלאומית?

רוב הישראלים ישיבו בשלילה על שאלה כזאת. שריהוץ בממשלת האחרות אמר בסוף השבוע שעבר, בתוכנית הטלוויזיה מוקד, שהוא יתן מן המגזרים עם כל שליט ערבי, ובלבד שלא תהיה כל הידברות עם אש"ף. אין ספק שבכך הוא ביטא את מדיניותה המוצהרת של הממשלה, המהווה מיכשול בלתי-עביר לשלום. מסתבר שישראל ואש"ף מצאו בכל זאת לנכון לסייע לאירגון-גרילה ולמזומן, ככובש זר, ולא זו בלבד, אלא שהממשלה הישראלית והנהגת האירגון הפלסטיני שיגרו למחתרת זו את אותו אמצעי-החלמה:

הדיווח על כך, כשבווען הלונדוני סאנדי טיימס הפתיע רק את התמימים, שאינם בקיאים בסכך המסופע של הלוחמה הממושכת בדרום אסיה, על אדמת אפגניסטאן. אירגון-המחתרת המוסלמי, המוג'הדין, מנהל שם מלחמת-חורמה נגד הכובש הסובייטי ונגד ממשלת בברק כארמל, השולט באפגניסטאן בחסדי-ברית-המועצות.

התגלית של הכתב הצבאי של סאנדי טיימס, ג'יימס אדאמס, היא מרתקת. אדאמס מרווח שישראל ואש"ף סיפקו למוג'הדין טילי-כיתוף מדגם סאם 7, כדי להילחם במסוקים הסובייטיים. מסוקים אחרים כבר הופלו באש הטילים, שיוצרו במצרים על פי ידע רוסי, ועברו שיפוצים ושיפורים משמעותיים בישראל.

גאורת המורדים. המישלוח הראשון של טילי סאם-7 למוג'הדין הגיע לאפגניש ישרות מאש"ף, כנראה דרך איראן. האירגון הפלסטיני, המכיל יחסים טובים עם הסובייטים, נקי קש להסתיר עובדה זאת, אבל האפגנים המורדים עצמם הודו בכך בגלוי, אפילו בגאווה.

לאחרונה שודר בתוכנית תעודית בטלוויזיה המיסחרית הבריטית סרט על כך, פרשה-חדשות סאנדי גאל, ושני עוזריו, בילו חודש ימים עם המורדים בהרים החשופים של אפגניסטאן, ובאיוור הגבול הפאקיסטני. הם השתתפו, ואף צילמו, קרבות של רישמי ועם הצבא הסובייטי.

גאל הצליח לקלוט קרב טילים, שבו ירו המוג'הדין, ללא הצלחה, במסוק סובייטי, שריחף מעל ראשי המורדים והצוות הבריטי. התוכנית נכללה גם ראיונות עם שלושה חיילים סובייטים שערקו לשורות המוג'הדין, התאסלמו, ומתחו ביקורת קשה על הכיבוש ועל זוויותיה.

המסוקים קובעים. התגלית העיקרית של אדאמס היא, שגם ישראל ואש"ף משתפת פעולה במאמץ האנטי-סובייטי בדרום אסיה. השנה הקציבה ארצות-הברית 235 מיליון דולר לסייע צבאי למוג'הדין, חרף העובדה שרבים מראשי אירגון זה תומכים באידיאולוגיה האיראנית-אנטי-טיאמריקאית. מומחי הפנטגון לנושאי הביטחון טוענים, במידה רבה של הגיון, שהמאמץ הצבאי הסובייטי נדון לכישלון, אם יצליחו המורדים לקעקע את העליונות האווירית של מעצמת-העל. השימוש במסוקים חוסך לסובייטים כוח-אדם רב. בלי המסוקים תיאלץ בריט-המועצות לשלוח לאזורי-הגבול — בפאקיסטאן גרים עתה שלושה מיליון פליטים מאפגניסטאן — עשרות אלפי חיילים. הם ייאלצו לנהל לוחמה קשה ומייגעת באזור בלתי-מוכר להם, ונגד אויב נוקשה ביותר, המאמין שמוות-גיבורים שולח את החייל המקריב את חייו היישר לגן-עדן ניצח.

טילי סאם-7 משופרים, המתבניי-תים על המסוקים על-ידי קרני אינפרא-אדום, מהווים תשובה טאקטית מוחצת לכוח-האש של המסוקים, שהם המכשיר החשוב ביותר לקיום שליטתו של צבא-הכיבוש הסובייטי באפגניסטאן.

דברים מוזרים מאוד קורים בכירסומים המתיימרים להיום „סיקרי דעת-קהל“: הסקר הזה היה מוזר עוד יותר

מובן שדי בתמיהות אלה כרי הטיל צל גם על כל שאר הממצאים. בעבר הועלתה לא פעם המישאלה, ככנסת ובציבור, להטיל פיקוח מרעי חמור על כל המכונים האלה, המתיימרים לפעול על פי אמות-מידה מרעיות. אילו היה ברור לכל שאלה הם מישחקים חסרי-ערך, מין מהדורה גרועה של אסטרולוגיה, המשך לברדי-קת קרביציפורים ברומי העתיקה — כי אז לא היה בזה נזק.

אך מכיוון שהציבור מושפע מטב"ל לות אלה, בייחוד ערכי-בחירות, והפוליטיקאים מתחשבים בהן בעת-מידע מוסמך יותר, זהו מיטרד פוליטי-ציבורי שיש לסלקו. אפשר להטיל על המכונים פיקוח מרעי מחייב, או להקים ועדת-אתיקה שתשמע תלונות ותטיל עונשים, או לאסור ככלל פירסום סקרי רים כאלה, קל וחומר בתקופת-בחירות.

וואתי יש לתוצאות? מן הראוי היה להוסיף לתוצאות את שלושת המני-ראטים האלה, ולקבוע כי המערך זוכה ב-41% יותר — כלומר, עליה של 3% יותר!

איזה ערך יש בכלל למישאלה, המערך שאלות כאלה? אך בזה לא הסתיימו השאלות לגבי המערך. מה זה המערך, בעצם?

בטור התוצאות לכנסת ה-11 התי-חשב מכון פור"י בעובדה שבינתיים הצטרפה תנועת יחד למערך, ועל כן הוסיף את אחוזי יחד לאחוזים שקיבל המערך. כך גם צויין בדבריה-ההסבר לטבלה. יפה.

אך לפני שהצטרפה יחד למערך, פרשה ממנו מפ"ם. אולם מפ"ם אינה מופיעה כלל בסקר. מה קרה לה? יוק: היא נעלמה מן המפה הפוליטית.

וזה מוזר. מה ההסבר? האם לא זכתה מפ"ם בסקר אף באחוז אחד? אם כן —

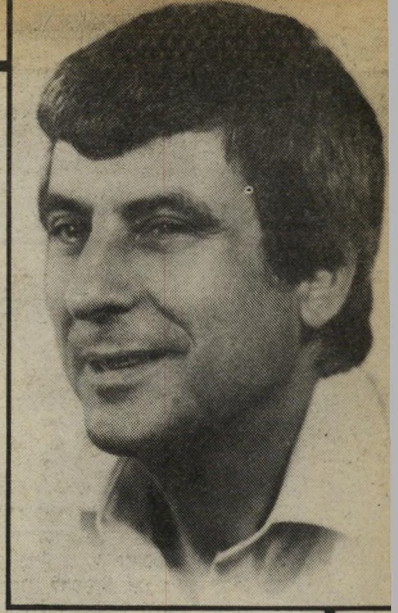
צורפה — כפי שנאמר בדבריה-ההסבר — למערך. על כך להלן. חוץ ממנה נעלמו רק"ח והרשימה המתקדמת לשלום.

מדוע? אין אף מילה אחת בדבריה-ההסבר המגלה מדוע. בעבר היה מקובל לציין כי המישאל נערך אצל 1200 איש ואשה ברחבי הארץ — מחוץ למיגור הערבי והר-התיישבות העובדת. הפעם לא צויין גם דבר זה.

יש להניח כי זוהי הסיבה האמיתית. לא נערך מישאל במיגור הערבי, ועל כן לא צויינו שתי רשימות, שמרבית קולותיהן באו להן מן המיגור הערבי. גם הבחורים היהודיים שלהם לא נכללו בסקר.

אם כן — מדוע זה לא צויין בפירושו? מדוע לא הופיעו שתי הר-שימות לפחות בטבלת התוצאות לכנסת ה-11? נסת"ה?

בעבר היה מקובל לתת לרשימות

עזר ויזמן, עורך-סקר גיל בדיוקת קרביציפורים

אחרי הבחירות האחרון בחיזוי תר-צאות הבחירות לכנסת ה-11, אפשר היה לחשוב שסיקרי דעת-קהל ייעלמו מרפי העיתונות הישראלית.

לסקר אין רגליים

„גורמים של מלח“

ראש מכון פור"י עומד רפאל גיל. הוא הורה בלי היסוס ככל הליקויים האלה, והשתדל להסבירם.

קודם כל, בעייה טכנית פשוטה: מחשב איי-בי-אם קולט רק 12 תשובות. מכיוון שיש גם תשובה של „לא מצביע“ „נמנע“, נשאר מקום רק ל-10 מפלגות. כך זה — מי שאין לו מקום, נעלם מן הסקר. כך נעלמה מפ"ם, וכך צורפו יחד המיפלגות הרטיות.

הסקר אינו כולל שני ציבורים: הציבור הגדול של האזרחים הערביים, והציבור הקטן של הקיבוצים. מכיוון שמפ"ם שואבת הרבה קולות מן הקיבוצים שלה, היא היתה מועמרת טובה לאי-הכללה — אף שהדבר משבש, כמובן, לגמרי את התוצאות.

כך גם נפסלו הרשימה המתקדמת ורק"ח, שמרבית קולותיהם באים להם מן הסקטור הערבי. גם זה משבש לחלוטין את התמונה. מה גם שהקולות הערביים של המערך דווקא נכללו בטבלה, בטור התוצאות לכנסת ה-11 — אך לא בתוצאות הסקר החדש. המסקנה המתבקשת: המערך אכן עלה לפי סקר זה ב-3% יותר, אך הרבר לא נאמר, וכך הוטעה הציבור.

מדוע אין עורכים סקר במיגור הערבי? אין כל בעייה לעשות כן — אלא שהדבר עולה כסף. אין לכך תקציב. הסקרים המתפרסמים בעיתונים נים ממומנים רק בחלקם על-ידי העיתונים עצמם, הרואים בעצם הפירסום מתן פירסומת למכוניה-הסקר.

אומר גיל: „צריכים להתייחס אל הסקרים האלה בהסתייגות מסוימת.“ (גיל השתמש בביטוי האנגלי: „לאכול אותם עם גרגיר של מלח.“)

הצרה היא שהציבור הרחב אינו יודע כי הסקרים האלה אינם רציניים, גם לרידם של עורכיהם. הקורא — וגם העסקנים המיפלגתיים והפרשנים — מתייחסים אל הסקרים כאל אורים ותומים, מסיקים מהם מסקנות ומושי-פעים מהם. ובכך יש סכנה אמיתית לתהליכים הרמיוקרטיים.

לאור מצב זה מן הראוי לחדול מן הסקרים האלה, ועל אחת כמה וכמה לחדול מפירסומם.

מדוע זה לא צויין במפורש? הרי זוהי עובדה חשובה ביותר להבנת המפה הפוליטית הנוכחית. או שמא מפ"ם כלל לא נכללה בסקר, כמו הרשימה המתקדמת ורק"ח? ואם כן, האם העלייה של ר"ץ בטבלה אינה נובעת פשוט מהערך מפ"ם בה? מה היה קורה

מערך	כנסת 11	משאל
מערך	37.1	37.8
ליכוד	31.9	26.7
התחיה	4.0	4.9
מפד"ל/מרשה	5.1	4.5
ש"ס/אגו"י	4.8	4.8
שינוי	2.6	1.7
ר"ץ	2.4	3.7
תמ"מ	1.5	0.4
אימץ	1.2	0.9
כך	1.2	2.9

הטבלה של פור"י בהארץ מפ"ם? יוק:

לר"ץ אילו הופיעה מפ"ם? האם היתה או עולה או יורדת?

היכן הדתיים?

עיון נוסף מגלה דברים מוזרים גם לגבי הדתיים.

מדוע, למשל, צורפו אגודת-ישראל וש"ס ביחד, ונקבע שאין אצלן שום שינוי? הרי איש אינו קובע במישאל שהוא מצביע בעד ש"ס/אגו"י. אדם מצביע בעד רשימה אחת.

מתעורר החשד שגם המיגור שאליו שייכות מיפלגות אלה כלל לא נברק, מחוסר כלים, וכי המיספרים האלה אינם אלא הערכת המיספרים הקודמים לסקר החדש. אם כן, זהו מעשה שלא ייעשה, מבחינה מדעית, מפני שהדבר לא צויין. חוץ מזה — אם זה כך, מניין ההפלייה בין הרשימות החרדיות האלה ובין רק"ח והרשימה המתקדמת?

מיטורי עוד יותר מצבם של מה שנקרא בסקר „מפד"ל/מרשה“ אלה הן שתי מיפלגות נפרדות, הנתונות במצב מלחמה ביניהן. קשה להניח שמישהו מוכן להצביע בעד שתיהן כאחת. אם כן, מדוע לא נאמר כמה קיבלה כל אחת מהן בנפרד? או שמא לא נכללו גם אלה במישאל דעת-קהל, והמיספרים נקבעו באופן שריר-רוטי? ואם כן, מה פשר השינוי בשיעור 0.6%?

אלה בסקרים. באופן שרירותי, את מיספר המנדאטים שהם זכו בהם בבחירות האחרונות. גם זה היה מעשה שארלטאני, שהרי אין כל ביטחון שרשימה תזכה בפעם הבאה במה שזכתה בפעם שעברה. ומאחר שלא נאמר שזוהי הערכה בלבד, ושאינן לה

נחלו סיקרי דעת-קהל כישלון מביש. פה ושם הצליח מכון מסויים להתקרב לתוצאות — אך בבחירות הבאות נחל אותו המכון שוב כישלון מוחץ. דבר המעורר את החשד כי הצלחתו היחידה היתה פרי המיקרה, כמו במפעל-הפיס. בסך הכל רומים הסקרים לחיזויים אסטרולוגיים, או לניחויי הטוטו, לעי-תים אף נרמה כי הכוכבים מדייקים הרבה יותר מאשר הסקרנים.

אך הסקרים לא הטביעו את עצמם בים של מיספרים. אלא ממשיכים כאי-לו לא קרה דבר. למשל, סקר שפורסם בשבוע שעבר בעיתון הארץ, מטעם מישאל פור"י. הכותרת: „אם פרישת ש"ס תפיל הממשלה ויהיו בחירות, הליכוד יחלש והמערך יחזק.“

זה חשוב ומעניין, על מה זה מבוסס? התוצאות פורסמו בצורת טבלה. לכאורה, הכל בסדר. נאמר מה היו התוצאות בבחירות לכנסת ה-11, מה אומר המישאל החדש, ומהו ההבדל בין שני המספרים.

ורק עיון מדוקדק, מעבר למה שיכול לעשות הקורא הממוצע, מגלה שזוהי אחיות-יעיניים.

לגופו של עניין, אי-עריכת מישאל במיגור הערבי הוא שערוריה מדעית וציבורית. מבחינה מדעית, העלמת ציבור העולה על 10% מציבור הבחורים משבש לחלוטין את התוצאות. ומבחינה ציבורית, אי-ההתייחסות לאזרחים הערביים היא שערוריה, המבטאת גישה גזענית יותר מכל דבר אחר. שהרי אין שום בעייה בישראל של 1984 לערוך סקר ברחוב הערבי כמו ברחוב היהודי. סקר בנצרת הערבית אינו מסובך יותר מאשר בנצרת העילית, או במיגדל-העמק.

איך נעלמה מפ"ם?

אך הדבריים אינם מוגבלים לשתי רשימות. מחיקתם של האזרחים הערביים מן המפה הדמוקרטית יש לה השלכות רחבות יותר.

למשל: הטבלה משווה את תוצאות המערך בבחירות לכנסת ה-11 עם תוצאות המישאל, וקובעת שיש עליה של 0.7%. יפה, ואולם: בבחירות לכנסת ה-11 זכה המערך בשלושה מנדאטים מקולות הערביים! אם הערבים לא נכללו בסקר הנוכחי, איזה ערך השי-

האזרחים הערביים

— יוק!

בחירות לכנסת ה-11 עברו 15 רישומות את אחויה-החסימה, וזכו כייצוג בכנסת. בטבלה של פור"י יש רק 10 פריטים — גם בטור המראה את התוצאות לכנסת ה-11.

תמונה מורה עוד יותר מתקבלת כאשר טורחים לחבר יחד את האחוזים בשני הטורים. הטבלה, המתיימרת להראות את התוצאות של הבחירות לכנסת ה-11, מסתכמת ב-91.8, ואילו המישאל לכנסת הבאה מסתכם ב-88.3%.

מה ההסבר? אין הסבר. אי-אפשר גם לנחש. למשל: אם מנכים מסך-הכל של הקולות הכשרים לכנסת ה-11 את מיספר הקולות שניתנו לרשימות שלא עברו את אחויה-החסימה, עדיין נותרים כ-97%. מה קרה להפרש? לאן נעלמו האזרחים המיסכנים, הכלולים כאחוזים החסרים?

הרשימות שזכו בייצוג בכנסת ה-11, ושנעלמו מן הטבלה של פור"י, הן שלושה, יחד, רשימתו של עזר ויזמן,